

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

από τον ομότιμο καθηγητή Χρήστο Βάμβαλη

Η Ιατρική στις ημέρες μας τεμαχίζεται. Η ειδίκευση, η εξειδίκευση, η υπερειδίκευση μπορεί να δημιουργήσουν μια Βαβέλ, στην οποία οι διάφοροι ειδικοί δε θα συνεννοούνται μεταξύ τους. Έρχονται όμως κάποιες στιγμές όπου θα απαιτηθεί μία ανασύνθεση. Στις στιγμές αυτές, τις συγκυρίες, έρχεται η ιατρική της εργασίας, ίσως μία ...«μη ειδικότητα». Μία δραστηριότητα, μία σύνθεση στην οποία προσέρχονται αρωγοί, συνθετικά, διάφορες ειδικότητες.

Το ανά χείρας βιβλίο –μεγάλη η τιμή που μου επιδαφιλεύεται να το προλογίσω– έρχεται να καλύψει ένα βιβλιογραφικό κενό για τη χώρα μας. Προϊόν σύνθεσης, μεγάλης προσπάθειας, πλούσιας εμπειρίας και υπευθυνότητας. Ο συνθέτης του, καθηγητής Λάζαρος Σιχλετίδης, μαθητής και συνεργάτης του γράφοντος για μακρά χρόνια είναι, κατ' αρχήν, πνευμονολόγος. Και, ασφαλώς, επειδή ο πνεύμονας είναι ο κατά πρώτο λόγο... πελάτης των επαγγελματικών παθήσεων (θα υπενθυμίσω ότι η πνευμονοκονίαση είναι η πρώτη επαγγελματική πάθηση, περιγραφείσα από τον δικό μας Ιπποκράτη), ο Λάζαρος Σιχλετίδης ευαισθητοποιήθηκε, έθυσε στον τόμο αυτόν, στην ... άγονη γραμμή. Μετεκπαιδεύτηκε στα ξένα στο αντικείμενο αυτό. Ασχολήθηκε, πρακτικά, επί μακρόν, μελετώντας τις επαγγελματικές παθήσεις σε εργοστάσια. Προέκτεινε, κατά μοναδικό για τη χώρα μας τρόπο, τις έρευνές του στο ευρύτερο περιβάλλον, δραστηριότητα που του απέφερε σειρά βραβευμένων εργασιών. Συμπλήρωσε την υποδομή του, καθιερώνοντας, στα πλαίσια της υπό τη διεύθυνσή μου πνευμονολογικής κλινικής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ως επιλεγόμενο το μάθημα της Ιατρικής της Εργασίας με ανυπέρβλητη επιτυχία. Συνέπεια όλων αυτών...

Το βιβλίο αυτό, του οποίου η δομή είναι αποκλειστική ευθύνη του Λάζαρου Σιχλετίδη, συν-εγράφη από σημαντικό αριθμό επιστημόνων. Και μολονότι –ευνόητο– η μερίδα του λέοντος της συγγραφής ανήκει στον Λάζαρο Σιχλετίδη, μεγάλη διαφαίνεται η προσπάθεια για το συντονισμό των συγγραφέων και την κατά το δυνατό ομοιομορφία κειμένων που δε «συναντώνται» μεταξύ τους. Ο συντονισμός ήταν ιδιαίτερα δύσκολος. Χρειάστηκε –θα μου επιτραπεί– η κάθετη και οριζόντια σύνθεση. Π.χ.: Οριζόντια όσον αφορά ένα βλαπτικό παράγοντα που προσβάλλει πολλά όργανα ή λειτουργίες και κάθετη όσον αφορά τα εμπλεκόμενα-ένοχα επαγγέλματα και τις επιπτώσεις τους.

Στη φύση του έργου μία πολυπλοκότητα. Εμπλέκονται σ' αυτό πέρα από τα αμιγώς ιατρικά, προβλήματα νομικά, συνταξιοδοτικά, οικονομικά ή και οικονομίστικα και μία δόση «αστυνομικά» όπως είναι η αναζήτηση υποκρίσεων, πράγμα καθόλου σπάνιο στην εποχή και τις έξεις μας. Εμπλέκεται ακόμη σε θέματα οικολογικά και μπορεί να έρθει σε σύγκρουση με τους αυτόκλητους σωτήρες μας οικολόγους, που με όποια ευκαιρία θορυβούν ανεύθυνα.

Αλλά, γενικεύοντας, το βιβλίο αυτό δε θα πρέπει να θεωρηθεί ως ένα τεχνοκρατικό εγχειρίδιο, προς χρήση αυτών που θα ασχοληθούν με την ιατρική της εργασίας. Ο τρόπος με τον οποίο συντάχτηκε, η επιλογή της ύλης, η προσεγμένη, μέχρι σχολαστική, παρουσίαση, προκαλεί όποιον ευαίσθητο αναγνώστη σε μία φυλλομέτρηση· θα ωφεληθεί.

Με τα αυτονόητα συγχαρητήριά μου, τη χαρά μου για τα επιτεύγματα του μαθητή μου θα εκφράσω μια ευχή: Πάντα οι προσπάθειές του να ευοδώνονται. Του αξίζει.

Θεσσαλονίκη, Ιούλιος 2002

Χρ. Βάμβαλης

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

από τον συγγραφέα

Ουδέν καλόν αμιγές κακού. Η εκρηκτική πρόοδος, συνέπεια κυρίως της τεχνολογικής επανάστασης, που κάνει τη ζωή μας, τη ζωή της ανθρωπότητας, όλο και πιο εύκολη, εσώρευσε και συνεχώς σωρεύει παθήσεις – βλάβες που δεν θα υπήρχαν χωρίς αυτήν (την πρόοδο).

Στην προκλητική έφοδο των παθήσεων αυτών, οι συνεχώς βελτιωνόμενες οικονομικές, επιστημονικές, κοινωνικές, πολιτιστικές δυνατότητες απάντησαν με την καθιέρωση του θεσμού της ιατρικής της εργασίας, και, στα πλαίσια αυτής, του Ιατρού της Εργασίας.

Για τον προηγμένο κόσμο ήδη από το 1950 από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας καθορίστηκαν επιγραμματικά οι στόχοι της ιατρικής της εργασίας. Το 1957 καθορίστηκε το περίγραμμα της ειδικότητας του ιατρού της εργασίας. Ενός ειδικού που δε θα έχει ως κύριο, ή και αποκλειστικό, μέλημα την αντιμετώπιση εργατικών ατυχημάτων, αλλά θα πρέπει να συμμετέχει ενεργά στην εφαρμογή πολύπλοκων μέτρων και την εισαγωγή του πολιτισμού στο χώρο εργασίας. Ευνόητο ότι ο Ιατρός της Εργασίας θα πρέπει να καλύπτει ένα μεγάλο φάσμα επιστημονικών γνώσεων, όπως θα φανεί και από τα θέματα του βιβλίου.

Ο θεσμός του γιατρού της εργασίας στην Ελλάδα καθιερώθηκε με το νόμο 1568/85. Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης από το 1989, με εισήγηση του γράφοντος, περιέλαβε την ιατρική της εργασίας ως επιλεγόμενο μάθημα για τους φοιτητές της Ιατρικής. Ένα μάθημα το οποίο, όλα αυτά τα χρόνια, τίμησαν με την παρακολούθησή τους πολυάριθμοι φοιτητές.

Οι ανάγκες αυτών των φοιτητών υπήρξαν το αρχικό κίνητρο για τη συγγραφή συνοπτικού εγχειριδίου ιατρικής της εργασίας (Θεσσαλονίκη, 1999). Το ανά χείρας αποτελεί περαιτέρω ανάπτυξη και συμπλήρωση του προηγούμενου εγχειρήματος και απευθύνεται στο ιατρικό κοινό πλέον. Ωστόσο θεωρούμε επιβεβλημένο να εκφράσουμε τις ευχαριστίες προς τους αγαπητούς φοιτητές, χωρίς το ενδιαφέρον των οποίων, δεν θα αποτολμούσαμε το έργο αυτό.

Ασφαλώς, σήμερα, ένα επιστημονικό σύγγραμμα δεν μπορεί να είναι έργο «ενός ανδρός». Για το λόγο αυτό δανειστήκαμε την εμπειρία επιστημόνων πολλών ειδικοτήτων. Για την κατά το δυνατόν σφαιρική θεώρηση, πέρα από τη στενή ή και ευρεία έννοια της ιατρικής, όπου εμπλέκονται

πολλές ιατρικές ειδικότητες, ζητήθηκε η βοήθεια «βασικών» επιστημόνων, φυσικών, ακτινοφυσικών, χημικών, εργοφυσιολόγων, ακόμη και νομικού. Η ανιδιοτελής και τόσο πρόθυμη συμβολή τους επιβάλλει την έκφραση των θερμών μας ευχαριστιών.

Ο συγγραφέας είναι υπεύθυνος για την επιλογή της ύλης και τη διάταξή της. Οι επιμέρους συγγραφείς έχουν την επιστημονική ευθύνη των κειμένων. Ο γράφων επιμελήθηκε την παρουσίαση των κειμένων για την κατά το δυνατόν ομοιομορφία από πλευράς δομής, κυρίως. Για όποια ατέλεια είναι ο αποκλειστικά υπεύθυνος.

Παραδίδοντας το έργο αυτό θα ήθελα να αναφερθώ στο ΔΑΣΚΑΛΟ μου, ομότιμο Καθηγητή Χρήστο Βάμβαλη, που δεν τσιγκουνεύθηκε ατέλειωτες ώρες παρακολούθησης και ενίσχυσης του έργου. Ένα μεγάλο ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ.

Θεσσαλονίκη, Ιούλιος 2002

Λάζαρος Θ. Σιχλετίδης

ΜΕΡΟΣ Ι

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ